

“Flohmarkt”

AG Coburg, Urteil v. 24.4.1992, NJW 1993, 938.

1)

Berta koopt van Anton een pakket muziekschriften, waarin zich een origineel van Mozart bevindt. Anton noch Berta zijn hiervan op de hoogte, de koop vindt plaats en later komt Anton te weten dat zijn Mozart bij Berta is terechtgekomen.

Uitwerking volgens Duits recht

Om van een geldige koop-verkoop te kunnen spreken volgens het Duitse recht, moet de koop aan twee voorwaarden voldoen: er moet een overdracht geschieden en er moet wilsovereenstemming zijn tussen de betrokken partijen (§ 929 BGB: Einigung over en Übergabe van het goed). In casu kunnen we in elk geval vaststellen dat de overdracht gebeurd is, en dit op een geldige juridische manier. Een andere vraag is of de verkoper wel de intentie had de Mozart te verkopen. Hij was er niet van op de hoogte dat het blad zich in de muziekboekjes bevond, en had de intentie enkel en alleen de boekjes aan de koper te verkopen. Bijgevolg kwam zijn wil niet overeen met zijn verklaring aan de koper. Aangezien de foute verklaring van de verkoper te goeder trouw gebeurde, kunnen we van dwaling spreken, over een essentiële eigenschap van het goed (§ 119 (2) BGB: 'Irrtum über verkehrswesentliche Eigenschaft'). Er is geen wilsovereenstemming tussen beide partijen, de koop is dus ongeldig. Hierdoor is de verkoper nog steeds de ware eigenaar van het Mozartblad, en niet de koper.

Om zijn goed terug te eisen moet de verkoper voor de rechtbank zijn eigendom weer opeisen. Daarna kan hij ook via rechtswege (§ 812 BGB) zijn goed revindiceren van de koper van het document (beide gebeuren niet samen, omwille van het Duitse Trennungsprinzip, dat inhoudt dat overdracht van het goed en wilsovereenstemming over de koop twee afzonderlijke rechtshandelingen zijn). Overeenkomstig § 142 BGB wordt de koop-verkoop ex tunc nietig verklaard.

Uitwerking volgens Belgisch recht

Net als in het Duitse recht, gaat in het Belgische recht de eigendom over bij de wilsovereenstemming, m.a.w. de verkoper blijft de geldige eigenaar van het Mozartblad. Het verschil tussen de beide rechtssystemen ligt hierin, dat de verkoper van rechtswege een uitvoerbare titel verkrijgt, waarmee hij zowel zijn eigendom bevestigd ziet, als zijn goed kan terugeisen van de koper.

2) (*Variant*)

Berta verkoopt het Mozartblad aan een derde-koper Christian, alvorens Anton het kan revindiceren.

Uitwerking volgens Duits recht

Wanneer de derde-koper te goeder trouw handelt, dan is de koop-verkoop (tussen Berta en Christian) rechtsgeldig, en kan de marktkramer zijn goed niet langer revindiceren. Hij kan wel het geld terugvorderen dat Berta voor de verkoop van het document heeft ontvangen. Hiervoor moet hij eenzelfde juridische procedure inzetten, waarbij hij zijn vorderingsrecht tegenover Berta doet gelden, en een tweede procedure om het geld van de verkoop op te eisen van Berta. Hij moet genoegen nemen met het bedrag dat zij hiervoor heeft ontvangen, en kan dus geen hogere geldsom van haar eisen.

Uitwerking naar Belgisch recht

Opnieuw heeft Anton voldoende aan een uitvoerbare titel om de geldsom terug te eisen, die Berta voor het Mozartblad heeft ontvangen. Net als in het Duitse recht kan hij zijn goed niet meer terugeisen, tenzij de derde-koper te kwader trouw zou hebben gehandeld (bv. indien hij op de hoogte zou zijn geweest van de vergissing die bij de overeenkomst tussen Anton en Berta is gebeurd). In casu mogen we er vanuit gaan dat dit niet het geval was, aangezien Christian het Mozartblad voor een zeer hoog bedrag van Berta heeft gekocht.